No. 46. 1822.

BREDASCHE COURANT.

ZATURDAG den 16 NOVEMBER.

NEDERLANDEN.

BRUSSEL den 11 November. In de vergadering van de tweede kamer van heden is verslag gedaan van de aanbieding aan Z. M. den Koning van het adres van antwoord, op Hoogstdeszelfs aanspraak, en de minzame wijze, op welke hoogstdezelve de commissie van de beide kamers heeft ontvangen.

Van wegen Z. M. is aan de kamer toegezonden een ontwerp van wet, inhoudende den 24sten titel van het burgerlijk wetboek, betreffende de *acten van den burgerlijken stand.* Men heeft besloten, hetzelve naar de sectien te verzenden tot nader onderzoek.

De centrale sectie heeft rapport uitgebragt wegens het ontwerp van wet, betreffende de grensscheiding tusschen de provincien Groningen en Drenthe. De heer *Crombrugghe* wilde dadelijk over dit ontwerp beraadslagen, doch op de bedenking van den heer *Dotrenge*, dat eene wet altijd eene belangrijke zaak was, die een bepaald onderzoek vereischte, heeft men besloten, om de beraadslaging over dit ontwerp uittestellen tot de eerstvolgende bijeenkomst.

Vervolgens is de minister van financien, door eene commissie van vier leden der kamer, binnen geleid en heeft Z. E. aan de kamer, in naam van Z. M. voorgedragen het buitengewoon budjet voor het jaar 1823, en de financiele maatregelen, met hetzelve in verband staande.

Het budjet van uitgave is verdeeld in twee deelen. Het eerste behelst de uitgaven, welke door de gewone middelen moeten worden bestreken; het tweede de behoeften, in welke op eene andere wijze behoort te worden voorzien. — Het eerste gedeelte bedraagt eene som van *f* 15,886,388. De voornaamste posten, welke op hetzelve voorkomen, betreffen: het departement van justitie, *f* 3,060,000 (vergeleken bij het verleden jaar, eene vermindering opleverende van *f* 200,000); het departement van financien *f* 7,887,723; — het departement van oorlog *f* 2,289,445; het departement van nijverheid *f* 1,409,998. De middelen, om in deze uitgaven te voorzien, worden voorgedragen als volgt: Het bedrag der in- en uitgaande regten; hetgeen wegens de overdragt der domeinen minder op de gewone begrooting aan 's Konings huis wordt uitgekeerd; de inkomst der domeinen, in 1816 aan Prins *Frederik* opgedragen; de opbrengst der loterijen; de opbrengst der verkoop van goederen en toevallige baten, en de opcenten van de directe en indirecte belastingen, waarvan de heffing bij de wet van den 12 Julij 1821 is bepaald gesteld voor het patent op een zesde gedeelte van de hoofdsom en op het zegel, en de registratie op een gelijk bedrag.

Daar deze middelen voor het loopend jaar, de opcenten gerekend tegen *achttien*, zijn geraamd op 18,688,856-99, stelt men voor, om deze opcenten voor het jaar 1823 te brengen op *vijftien en een half*, en dus te verminderen met *twee en een half*; — op welken voet men de opgegeven behoefte meent te zullen kunnen bestrijken. — Z. E. heeft in den loop zijner redevoering aangemerkt, dat deze ontlasting plaats heeft, ondanks het ministerie van financien belast is geworden met de uitgave van *f* 1,750,000 voor de rentebetaling en amortisatie der in 1822 gecreëerde werkelijke schuld. — Onder de uitgaven van het departement van koophandel enz. is ook begrepen de som van *f* 1,300,000, welke voor premien aan de nijverheid moeten worden uitbetaald.

De tweede afdeeling van het buitengewoon budjet bedraagt *f* 9,653,579-74, welke som men voorstelt zonder bezwaar der ingezetenen te vinden. Onder dezelve rekent men 1°. voor den waterstaat *f* 3,442 489; 2°. voor de financien *f* 3,711,089; 3°. voor de marine 1,100,000 en 4°. voor de landmagt 1,500,000. De heffing van deze som wil Z. M. opdragen aan een *Amortisatie-Sijndikaat*, 't welk in Amsterdam zoude worden gevestigd.

Men stelt voor, om dit bestuur met verschillende werkzaamheden te belasten. Het zal het algemeen opzigt hebben over het syndikaat en de amortisatie kas, en de fondsen, aan een en ander verbonden, beheeren. Het zal voorts 's Rijks domeinen besturen. Het zal daarentegen aan de verpligtingen voldoen, die voor als nog op de domeinen rusten, en voorts, te rekenen 1823, aan den staat successivelijk leveren dertig millioenen, voor buitengewone behoeften; te weten voor de groote communicatien, te land en te water; het te kort der algemeene liquidatie; aanbouw van schepen, door buitengewone toevallen vernield of verloren, bevestiging van de zuidelijke frontier, en het eventueel te kort over den jare 1822, veroorzaakt gelijk bekend is, door de vertraging van de invoering der nieuwe middelen. — De te fourneren som zal jaarlijks bij de wet worden bepaald [dit jaar wordt zij gevonden in het tweede deel van het buitengewoon budjet N°. 1, 3 en 4 ten bedrage van *f* 5,942,489] — Om deze gelden te kunnen bekomen, zal het bestuur de bevoegdheid hebben, om successivelijk te vervreemden, of in pand te geven, en uit de ontvangsten weder af te lossen een kapitaal domeinen, opbrengende zuiver *f* 1,750,000, op zoodanige wijze, als naderhand door Z. M., op voordragt van het bestuur, zal worden bepaald.

Het bestuur wordt belast met het leveren aan de schatkist van de noodige penningen voor de buitengewone pensioenen, lijfrenten en andere afloopende betalingen. Ten dien einde zal aan hetzelve worden geopend een crediet van *f* 68,000,000 werkelijke schuld, rentegevende van 1 Julij 1822, voor renten en aflossing waarvan *f* 2,040,000, met 1823, onder de buitengewone uitgaven worden gebragt. Het zal van dit crediet niet meer mogen te gelde maken, dan gevorderd wordt ter betaling der vereischte som [dit jaar op de tweede afdeeling gebragt, n°. 2, ten bedrage van 3,711,089], boven de opgegevene gelden, en, bij uitstering, in der tijd het overschietende daarvan aanwenden ter amortisatie van het kapitaal. — Z. E. heeft in zijne redevoering aangemerkt, dat deze maatregel, in andere handen, met een goed gevolg wordt beproefd, en dat men van denzelven meer nuts te wachten heeft, dan van eene successivelijke vermindering der te betalen som, door het overlijden der regthebbenden.

Het bestuur zal al verder worden belast met het leveren van de noodige penningen tot het met een goed gevolg in omloop brengen van de nieuwe nederlandsche munt. Het is gebleken, dat de tot dus verre genomene maatregelen te kort schieten, om binnen een kort tijdsbestek dit gewenscht oogmerk te bereiken; dat het gouvernement in eens behoort te kunnen beschikken over eene aanmerkelijke som gelds, welke men op twaalf millioenen begroot. Om de ingezetenen met dezen last niet verder te bezwaren, wordt voorgedragen, om aan het *Amortissements syndikaat* te openen een crediet van 26 milioenen werkelijke schuld. Voor elk milioen, dat alzoo ingeschreven wordt, zal aan het voornoemd bestuur worden verstrekt *f* 30,000, zoo voor rente, als amortisatie. — Men berekent, dat de last, ter bereiking van een zoo gewenscht doel, over 37 jaren zal worden omgeslagen, en alzoo in de daad niet voelbaar zal wezen.

Het bestuur wordt, bij de voordragt, wijders belast met de rentebetaling der werkelijke schuld, waartoe de schatkist het de sommen verstrekt, en met de inwisseling der uitgestelde schuld en sijndicaat-bons, op dezelfde wijze als den 28 Mei l. l. is voorgesteld geweest. In Brussel zal een bijboek der werkelijke schuld worden aangelegd. Het bestuur zal inwisselen de uitgestelde schuld, met het kansbiljet, het kapitaal van *f* 1000, tegen *f* 50; het kansbiljet bijzonder tegen *f* 39-75; de uitgestelde schuld bijzonder, tegen *f* 10-25; de sijndikaat-bons tegen *f* 112 ten honderd, en daarvoor uitgeven schuldbekentenissen ten beloope van *f* 100, *f* 500 en *f* 1000, ter keuze der belanghebbenden, rentende 4½ ten honderd. — voogden administrateuren, regenten, enz. zullen aan deze verwisseling deel kunnen nemen; terwijl men zich binnen vier maanden na de afkondiging der wet wegens het deel nemen aan de verwisseling zal moeten verklaren. Men zal intusschen voortgaan, met de jaarlijksche uitloting van uitgestelde schuld, ten beloope van 5 milioenen en met eene gelijke vernietiging van 5 milioenen, weshalve de uitgestelde schuld jaarlijks om tien milioenen zal verminderd worden. — De ingewisselde kansbiljetten zullen blijven deelhebben aan de uitloting, doch de uitgestelde schuld, tot de uitgelotene biljetten behoorende, zal worden vernietigd. — Zoodra de schuldbekentenissen van het sijndicaat 's Rijks eigendom zullen zijn geworden, of dat de tijdelijke aflossing voor de bijzondere eigenaren geene meerdere zekerheid vorderen, zal de belasting voor het syndicaat worden afgeschaft, en van de verdere middelen van *vijftien* tot *dertien* opcenten worden verminderd. — Tot het bewerkstelligen van een en ander wordt het bestuur gemagtigd tot de uitgifte van het bedrag der schuldbekentenissen, rentende 4½ pc, 't welk noodig is voor deze verwisseling, of de aankoop van werkelijke schuld voor de uitloting ten uiterlijke bedrage van *f* 116,000,000.

Bij de vaststelling der tienjarige begrooting zal de openbare schuld bijzonder in overweging worden genomen, en worden bepaald, in hoeverre de inkomsten, aan het bestuur toegewezen, behooren te worden veranderd, en hoeveel der ingekochte schuld zal worden vernietigd. — Bij de jaarlijksche overweging der schuld zal aan de staten-generaal worden opgegeven het bedrag der ingewisselde en ingekochte schuld, en zal bij eene wet worden bepaald, welke gelden tot dezen inkoop in het volgend jaar zullen worden besteed.

Bij de kamer zijn ingekomen verscheidene petitien van personen, verlangende op de lijst der kandidaten voor de vacature in de rekenkamer te worden geplaatst; als van de heeren; *Nahuys van Burgst. J. W. Huyssen van Kattendijke, van Geel Roëll, Gartia de la Vega, Carré, N. C. Wittert, van der Hoeven, C Soleil, Gerbrand Elias, J. A. Wilmar* en *X. Willems.*

Voor de commissie van petitien zijn benoemd de heeren *Rosier, de Rouck, Dedel, Arntzenius, Fallon, Werbrouck, Asch van Wijk* en *Van Heemstra.*

Het aantal der aanwezigen beliep slechs 59 leden.

ARNHEM den 13 November. Volgens eenen brief van een' agent van het Britsche Bijbelgenootschap, den 3 Junij uit Konstantinopel geschreven, houdt zich een zeer voorname en geleerde turk, gewezen gezant aan een der eerste europesche hoven, onledig met de vertaling van het Nieuwe Testament uit het Arabisch in het Turksch. Om zich aan deze moeijelijke bezigheid geheel toetewijden, heeft hij zijn ontslag uit den staatdienst genomen.

— In het dagblad van Antwerpen vindt men de volgende bijzonderheden nopens den generaal *Mina*. Deze spaansche veldheer, aan wien het gouvernement het opperbevel tegen de opstandelingen heeft toevertrouwd, is slechts 38 jaren oud. In 1808 verliet hij den ambteloozen staat en stelde zich aan het hoofd eener bende partijgangers, die tegen de franschen krijg voerden, en hij onderscheidde zich door eene menigte proeven van de zeldzaamste onverschrokkenheid en vooral door het onderscheppen van eene bezending geld, voor het fransche leger bestemd. De cortes benoemden hem in 1811 tot bevelhebber eener vrijbende, welke, hoezeer niet meer dan 7 à 8000 man sterk, zich in Navarra bestendig staande hield. Vandaar, dat de fransche soldaten, die altijd en dikwerf zeer juiste bijnamen, zoo wel aan hunne als aan de vreemde generaals geven, hem den *koning van Navarra* noemden. *Mina*, somtijds geslagen, verscheen weldra elders met zijne partijgangers en verlamde met zeldzamen voorspoed de verrigtingen des franschen legers. Weinig menschen bezitten zoo veel moed en tegenwoordigheid van geest. Hij was steeds een vijand van rooverij; in 1811 liet hij zelfs eenen overste, *Eschevaria* genaamd, berucht wegens deszelfs wreedheden, doodschieten. In 1813 werd hij door het regentschap tot generaal benoemd.

Na de bevrijding des schier-eilands, werd *Mina* naar Madrid geroepen, waar hij zich sterk tegen de willekeurige magt der nieuwe regering verklaarde en gevaar liep van gevangen genomen te worden. In 1814 poogde hij de citadel van Pampelona te bemeesteren, met oogmerk

(*Het vervolg op de andere bladzijde.*)

om de bewegingen der liberalen te begunstigen, die verandering in het regerings-stelsel schenen te begeeren. Dan zulks mislukte en hij week met zijnen staf en aides-de-camp naar Frankrijk. Door een' commissaris van politie, op aanzoek van den kouing van Spanje, in hechtenis genomen, schonk hem Z. M. *Lodewijk XVIII* de vrijhtid weder en ontzette den commissaris van politie Hij was nog in Frankrijk, toen *Buonaparte* van het eiland Elba terugkwam, en weigerde den bevelhebberspost, hem door den nieuwen keizer aangeboden. *Mina* week naar Belgien en bleef langen tijd te Gend, waar hij de aandacht tot zich trok door zijn onversaagd voorkomen, zonder die innemendheid echter, welke bij het krijgsmansgewaad zoo wel voegt. Sterk sprekende gelaatstrekken, een zeer donker bruine kleur, kleine en strenge oogen, zwarte wenkbraauwen, en eindelijk schier wilde gewoonten deden de algemeene aandacht op hem vestigen. — Het is gebleken, dat *Mina*, na met leeuwenmoed gevochten te hebben om zijn vaderland aan de vreemde heerschappij te onttrekken, een der spaanjaarden is geweest, die zich het krachtigst ten voordeele der grondwettige regering heeft verklaard.

S P A N J E.

MADRID den 30 October De ministers, die het vorige ministerie uitmaakten, worden op dezen oogenblik door den fiskaal vervolgd, over de gebeurtenissen van den 7 Julij (opstand der garde). Eergisteren onderrigt geworden zijnde, dat men hen in verzekering wilde nemen, hebben zij zich verborgen. Gisteren ochtend ten 2 ure, kwamen inderdaad tien man ten huize van den heer *Martinez de la Rosa*, om hem gevangen te nemen; hij was er niet meer in. Dezelve lieden gingen naar de overige en het schijnt, dat zij niemand anders hebben gevonden dan den gewezen minister der overzeesche zaken, den heer *Clemencin*. Men zegt, dat de generaal *Romarate*, gewezen minister der marine, zich gisteren gevangen gegeven heeft. De heeren *Galerij*, gewezen minister van justitie, *Baulaurat*, van oorlog en *Sierra Pambleij* van de financien, schijnen nog niet ontdekt te zijn.

De prins de *Santa Mauro* of markies de *Villadarias* is eergisteren, ter zake van den 7 Julij, in hechtenis genomen.

Men verzekert, dat men, in de geheime zitting der cortes van den 27, de verklaringen heeft gelezen, afgelegd door eenen oversten, die uit Urgel is gedeserteerd, en waarin de infanten, broeders des konings, en andere personen zouden gewikkeld zijn.

F R A N K R I J K.

PARIJS den 8 November. Een avond-blad, de daling der fondsen willende verklaren, heeft het volgende artikel geplaatst:

„ Vele nieuwstijdigen zijn heden in omloop gebragt; „ schier alle dezelve zijn tegenstrijdig; nogtans hebben „ de geruchten van oorlog voet genoeg gewonnen om „ op de publieke fondsen te werken. Volgens degenen, „ die het *best onderrigt* meenen te zijn, zouden Oostenrijk, Rusland en Pruissen besloten hebben, om aan „ Spanje den oorlog te verklaren, en aan het fransche „ gouvernement, dat nog tot geen besluit zou gekomen „ zijn, subsidien vragen. Wat het engelsch gouverne„ ment betreft, hetzelve zou, volgens deszelfs geruch„ ten, bepaald tegen den oorlog zijn."

„ Er is veel verwarring in hetgeen de *best onderrigte lieden* zeggen. Wij gelooven niet, dat het congres van Verona eenig bepaald besluit aangaande Spanje genomen hebbe De plaats gehad hebbende bijeenkomsten waren ter voorbereiding, en de eerste algemeene beraadslaging heeft den 31. October moeten plaats hebben. Het is mogelijk, dat er verschillende meeningen bestaan. opzigtens eene zoo ingewikkelde zaak als de toestand van Europa ten aanzien van Spanje; maar gewisselijk zou het Rusland, Oostenrijk en Pruissen nimmer in de gedachten komen, om Frankrijk die ondergeschikte rol te geven, welke aan hetzelve in dit artikel toegewezen wordt.

„ Zoo Fa[a]nkrijk meende geene reden van oorlog tegen Spanje te hebben, zou hetzelve gewisselijk daartoe niet van ter zijde op eene onwaardige wijze medewerken.

„ Indien Frankrijk reden van oorlog tegen Spanje heeft, is hetzelve sterk genoeg om zijne zaak gewapenderhand voortestaan; hetzelve zou daartoe noch *goedkeuring* noch *bijstand* vragen; hetzelve zou den strijd aanvaarden met die vrijmoedigheid, welke de eer gebiedt, en met die snelheid, welke het welslagen vordert. Men zou wel zeer onwetend moeten zijn om te gelooven, dat een ontzaggelijke drom van krijgslieden van twintig verschillende natien, langzaam uit alle hoeken van Europa verzameld, een middel tot zegeviering zou wezen. De enkele en eenigste kans van voorspoed is een bepaalde aanval, met snelheid en klem bewerkstelligd door een leger, dat niet te talrijk is om onderhoud te vinden.

„ De bron der valsche denkbeelden, welke vele lieden zich over de spaansche zaken vormen, is altijd de veronderstelling van eene gewapende tusschenkomst om de spaansche constitutie te veranderen. — Deze beweegreden wordt bepaaldelijk door Engeland verworpen, en is waarschijnlijk als zeer gevaarlijk beschouwd door Frankrijk en alle kabinetten, die het bestaande volkerenregt en hunne eigene onafhankelijkheid zoeken te handhaven. Maar er kan eene andere reden van oorlog bestaan, die klaarder, stelliger en meer overeenkomstig het volkerenregt is; het geval namelijk dat de thans bestaande magt te Madrid den geheiligden persoon des konings of die van de prinsen, zijne broeders, in gevaar mogt brengen. — In dat geval, zou Frankrijk door de eer tot eenen schier burgerlijken oorlog gedrongen, ten minste de troost genieten van te kunnen zeggen, dat hetzelve geen middel tot minnelijk vergelijk onbeproefd gelaten, en geenerlei regt geschonden heeft."

— De burggraaf *van Montmorencij*, minister van buitenlandsche zaken, zal eerst den 20 dezer van Verona naar Parijs terugkeeren.

M E N G E L I N G E N.

Het woord der *Charade*, voorkomende in onze Courant van den 2den dezer N.º 44, is HAMEI; het echte Hollandsche woord voor *Barrière*. (Zie de woordeboeken van Weiland, Siegenbeek, Agron en Landré.)

CHARADE.

Hij, die steeds orde blijft beminnen,
Gebruikt mijn eerste elk' ochtendstond;
Of, de ouderdom heeft hem ontnomen,
Waartoe hij mij eens nuttig vond.
En helpt een goede geest mijn tweede,
Dan brengt het alles nuttigs voort;
Maar schaad'lijk is het, wordt mijn leidsman
Door kwade driften aangespoord.
Een' stad, in Nederland gelegen,
Heeft mijn geheel tot naam gekregen.

MARKT-PRIJZEN der Stad Breda, van den 15 November 1822.

		Gl.	Cs.
Het Mudde Tarwe	f	6:	94
——— Rogge.	Oude		
	Nieuwe	4:	20
——— Gersr (winter).		00:	00
——— Boekweit		2:	75
——— Haver		00:	00
Fijn Tarwe Meel of Bloem Ned. pond.		00:	26
Grof ——— idem		00:	13
Boter ——— idem		00:	52
Zand Aardappelen (Vat of Mudde		00:	00
't ½ Ned pond Fijn Tarwe Brood		00:	13
De 1 ——— Grof. idem.		00:	13
De 1 ——— Boekweit		00:	12
De 3 ——— Rogge Brood		00:	20
Het Ned. Pond Rundvleesch		00:	40
——— Kalfsvleesch		00:	45
——— Schapenvleesch		00:	45
——— Versch Varkenvleesch		00:	42½
——— Gerookt idem		00:	75
Het 1000 Eiken Telhout		2:	85
——— Doof Hout		1:	80
De Kar Spaanders		3:	10
——— Struiken		3:	45
De 100 Mutsaard		2:	95

(90 in 1 last.)

A D V E R T E N T I E N.

(*Het vervolg op de kant van deze bladzijde.*)

Gedrukt te BREDA, bij W. VAN BERGEN en COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers.